

Oponentský posudek na diplomovou práci

Veronika Janečková: Reflexe historických událostí v chorvatském filmu 50. a 60. let. Praha 2011, 84 s.

Posluchačka Veronika Janečková ve své diplomové práci propojila oba své studované obory – nediplomní filmovou vědu a diplomní kroatistiku, aby se pokusila o analýzu určitého úseku vývoje chorvatské kinematografie s ohledem na zpracování historických námětů. Sám výběr tématu je v českém akademickém prostředí průkopnický. A s autorčíným odvoláním se na relevantní chorvatské filmografické práce není z tohoto hlediska tento fenomén nahlížen ani v domácím chorvatském prostředí.

Kinematografie v zemích meziválečné Jugoslávie se víceméně seznamovala technicky a řemeslně s kamerou a filmovým pásem a vyvíjela se zejména v dokumentární tvorbě. Hraný umělecký film domácí provenience je velmi ojedinělý, jihoslovanští diváci byli odchováni zejména na amerických filmech a na meziválečných dílech řady evropských režisérů. Toto médium divákům očarovalo. Proto bylo nutné využít obliby ve službě nového politického kurzu země po druhé světové válce. Bohaté zkušenosti s ovládním širokých mas pomocí stříbrného plátna získaly obě diktatury vzniklé v první polovině 20. století, té sovětské využily vládnoucí režimy ve filmové praxi zemí tzv. sovětského bloku, kam Jugoslávie bezprostředně po skončení druhé světové války patřila.

Diplomová práce se věnuje období, ve kterém byl film státem dozorovanou kulturní sférou. Autorka velmi správně pojmenovává všechny atributy tehdejší jugoslávské filmové produkce – od absence předchozí tradice uměleckých filmů, přes vznik a vývojové tendence nových filmových ateliérů v jednotlivých republikách, přes ideologickou paternalitu strany při výběru témat i ve financování výroby filmů i jejich následné distribuci.

Zásadní úskalí při zvolené analýze, kterého je si ovšem autorka dobře vědoma, představuje fakt, že ve zvoleném období je velmi obtížné národnostně vyčleňovat filmovou produkci jugoslávské provenience a zejména pak tu vzniklou v srbochorvatském jazykovém prostoru. Autorka si jako hlavní kritérium chorvatské kinematografie zvolila filmy vzniklé v záhřebském filmovém studiu, zároveň upozorňuje i na značnou míru autorského podílu scénáristů, režisérů i herců z jiných svazových republik.

Rovněž zvolené téma, filmová reflexe historických událostí, je velmi náročné s ohledem na manipulovatelnost interpretace událostí, ideologické schvalování scénářů a eventuelní cenzurní zásahy „shora“. Posluchačka velmi pozorně sleduje celkovou společenskou situaci v době vzniku jednotlivých filmů, snaží se o jistý sociologický vhled do prostředí, ve kterém filmy vznikají, do něhož vstupují a jak jsou recipovány kritikou, diváky a stranickým vedením. Tato rovina práce je po mém soudu nejlépe zpracována. Z hodnocení zkoumaných filmů vyplývá, že jde převážně o filmy s nízkou uměleckou hodnotou, a právě proto je cenné určení jejich významu v kontextu doby.

Kolegyně Janečková se zcela zvlášť věnuje konfrontaci skutečného průběhu historických událostí, které se staly předlohou historických filmů s jejich uměleckou, či spíše

ideologickou stylizací ve filmovém ztvárnění. Zde odhaluje značnou manipulaci s fakty, což částečně ozřejmuje jako uměleckou licenci, ale více jako povinnou režimní interpretaci děje.

Autorka pracuje s bohatou sekundární literaturou, v níž dominuje literatura historická (jak přehledová o jugoslávském prostoru, tak týkající se dějin filmu), pečlivě doprovází svá tvrzení citacemi i odkazy na tuto literaturu. Posluchače se podařilo na jednom časově i žánrově vymezeném fragmentu filmového zpracování zachytit jugoslávskou totalitu velmi trefně. Zejména v rodícím se filmovém umění je odraz plytkosti, manipulovatelnosti, velikášství, lži a pomíjivé banálnosti velmi zřetelný.

Pro dějiny jugoslávského filmu, respektive chorvatského jsou relevantní desetiletí následující – konec šedesátých let až léta osmdesátá, což autorka zmiňuje. Teprve pak dochází k uměleckému filmovému zpracování, k dialogu mezi národními kinematografiemi i ke konkurenci s evropskou, respektive světovou filmovou produkcí. Přesto zpracované období a autorčin úhel pohledu je výbornou výchozí platformou pro další zkoumání chorvatské filmové tvorby.

Předloženou diplomovou práci doporučuji k veřejné obhajobě, neboť splňuje kritéria kladená na magisterskou práci. Hodnotím ji jako výbornou.

PhDr. Milada Nedvědová
Katedra jihoslovanských a balkanistických studií
Filozofické fakulty UK v Praze

V Praze, 5.9.2011